

KNIŽNICA AKO ZDROJ INFORMÁCIÍ Z HISTÓRIE A SÚČASNOSTI

Valéria ZÁVADSKÁ

Úvod

Predstavovať Štátnu vedeckú knižnicu (ŠVK) v Prešove po takmer 70-tich rokoch jej existencie nie je jednoduché a možno ani potrebné, pretože príspevkov o jej zriadení bolo publikovaných v rôznych obdobiach už niekoľko.¹ Vždy je však možné pozrieť sa na históriu a činnosť knižnice z rôznych uhlov pohľadu a poukázať na tie špecifická knižničnej práce a jej výsledkov, ktoré môžu zaujať rôznorodé skupiny dnešných záujemcov.

Pre pochopenie knižničnej práce v súčasnosti je vhodné poznať historické súvislosti. Vlni si český a slovenský knihovnícky svet pripomenul storočnicu zákona č. 430/1919 Sb. o verejných knižniciach obecných, prijatého ani nie rok od vzniku nového československého štátu. Na tú dobu išlo priam o neuveriteľný počin, ktorý bol vzorom aj pre krajiny s bohatou históriou, tradíciami a vyspelejšou kultúrou či vzdelanosťou. Základy v oblasti knihovníctva, ktoré boli týmto zákonom v Československu položené, predurčili ďalší vývoj v oblasti knihovníctva a knižníc, a to bez ohľadu na spoločensko-politický režim v neskoršom období. Vojnové roky boli akousi vynútenou prestávkou, ale snahy v zriaďovaní a ďalšom rozvoji knižníc sa nezastavili. Veľmi skoro v rámci obnovy krajiny po druhej svetovej vojne, už koncom 40-tych a začiatkom 50-tych rokov 20. storočia začali vznikať aj iné typy knižníc ako verejné, po novom ľudové. Následne v roku 1959 bol prijatý druhý knižničný zákon, ktorý z existujúcich a vznikajúcich knižníc vytvoril nový systém, tzv. jednotnú sústavu knižníc, a usporiadal knižnice do sietí. Sieť vedeckých knižníc bola jednou z nich.

Pohľad do minulosti I.

Informácie o viac či menej významných medzníkoch z histórie ŠVK v Prešove pri naša historické kalendárium sprístupnené na webovej stránke knižnice,² preto nie je nutné venovať sa jej histórii príliš podrobne. Sú však obdobia či udalosti, ktoré treba spomenúť, pretože mnohé z nich mali pozitívny alebo negatívny dopad na jej ďalšiu činnosť.

Knižnica bola zriadená ako Štátna študijná knižnica k 1. septembru 1952 a začínala síce len s jediným zamestnancom a zároveň zakladajúcim riaditeľom Michalom Dubayom, ale zato v historicky významných priestoroch barokového paláca grófa

- 1 Napríklad jubilejné publikácie vydané k výročiam zriadenia knižnice ako *40 rokov Štátnej vedeckej knižnice v Prešove* z roku 1992 či o 10 rokov neskôr vydaná *Štátna vedecká knižnica Prešov 1952-2002* alebo príspevky uverejnené v *Bulletine Slovenskej asociácie knižníc Štátna vedecká knižnica v Prešove 55-ročná*, roč. 15, č. 4, s. 24-27, *60 rokov Štátnej vedeckej knižnice v Prešove*, roč. 20, č. 3, s. 6-9 alebo *Knižnica v meste a mesto v knižnici alebo dvojité prešovské výročie*, roč. 25, č. 4, s. 18-27.
- 2 Dostupné na: <http://www.svkpo.sk/sk/historicke-kalendarium/>

Študovňa romistiky Eleny Lackovej

Klobušického na Hlavnej ul. 22 (dnes sídlo Krajského súdu v Prešove). M. Dubay, ktorý bol profesorom gréckokatolíckeho gymnázia a spoluzakladal viaceré kultúrne inštitúcie na východnom Slovensku (napr. aj dnešnú Šarišskú galériu v Prešove), mal veľký podiel na budovaní kultúrneho a vedeckého života, aj vysokého školstva v meste. Do konca roka uskutočňoval v novozriadenej knižnici prípravné práce, zhromažďoval a spracovával získané knižničné fondy. Ich základ v čase zrodu knižnice tvorili najmä fondy školských knižníc, kaštielov a ľudových knižníc v regióne. Po sformovaní troch organizačných útvarov a prijatí ďalších zamestnancov začiatkom roka 1953 knižnica otvorila svoje „brány“ verejnosti.³

V roku 1954 sa presťahovala už ako ŠVK do inej historickej budovy – do budovy Evanjelického kolégia priamo v centre mesta, v ktorom pôsobila takmer 37 rokov. Podmienky na prácu knihovníkov, ani na uloženie fondov neboli vôbec ideálne, ale podobný problém mala v tom čase pravdepodobne väčšina knižníc v krajine. Z odborného hľadiska sú však dôležité iné skutočnosti: v roku 1961 bola knižnica poverená správou historickej Kolegiálnej knižnice Evanjelickej cirkvi a. v. v Prešove (nachádzala sa priamo v budove kolégia) a neskôr aj Diecéznej (Eparchiálnej) knižnice Gréckokatolíckej cirkvi v Prešove, a to aj napriek tomu, že nakrátko stratila svoju samostatnosť (1960 – 1967) a stala sa iba pracoviskom ŠVK v Košiciach. Dlhé roky odbornej práce pri bádani a spracovávaní historických fondov cirkevných knižníc „pasovali“ zamestnancov vedeckej knižnice za znalcov a odborných garantov týchto fondov. Ich spracovávanie však zďaleka nie je ukončené a fondy sú stále zdrojom mnohých možností pre výskum v oblasti knižnej kultúry, regionálnych dejín, pedagogiky, školstva, umenia a pod.

3 ZÁVADSKÁ, Valéria. Štátna vedecká knižnica v Prešove 55-ročná. In *Bulletin SAK*, roč. 15, 2007, č. 4, s. 24-27.

V nasledujúcich desaťročiach ŠVK rozširovala knižničné služby aj vďaka aktívnej akvizičnej a bibliografickej činnosti, systematizovala edičnú činnosť, čiastočne uskutočňovala výskum a spracúvala teoretické štúdie z oblasti dejín knižnej kultúry a dejín knižničarstva. Tieto aktivity znamenali výrazný posun v postavení knižnice v rámci jednotnej sústavy knižníc, a to aj napriek obmedzeniam, ktoré prinášala vtedajšia ideologická orientácia štátu (napr. obmedzené výpožičné služby diel, ktoré sa ocitli na zozname zakázanej literatúry, jednostranná skladba fondov, keďže sa nakupovala hlavne literatúra zo socialistických krajín, veľmi obmedzene zo západoeurópskych krajín a USA).

Rok 1989 naštartoval zmeny spoločenských a politických pomerov v krajine, ktoré sa samozrejme odrazili aj na postavení a činnosti prešovskej ŠVK. Tieto zmeny boli aj pozitívne, aj negatívne (okrem iného vyústili do rozdelenia Československa a vzniku dvoch samostatných štátov – Česka a Slovenska), ale hlavne nikto v knižniciach na ne nebol dostatočne pripravený. Politika začala výrazne zasahovať do odborných činností, robili sa rozhodnutia, ktoré z pohľadu knižníc neboli vždy správne. Turbulentné 90-te roky nakoniec priniesli knižniciam tretí knižničný zákon (č. 183/2000 Z. z.), pretože popisované spoločenské zmeny s výrazným dopadom na knižnice sa museli odraziť aj v knižničnej legislatíve.

Asi najväčšou zmenou v knižničnej práci všeobecne bolo zavádzanie automatizácie. V ŠVK v Prešove s ňou začali pomerne skoro, už v roku 1991, zakúpením prvých počítačov a získaním prvého knižničného softvéru pre spracovanie záznamov o dokumentoch do elektronickej podoby. Keďže išlo o úplne nový spôsob práce, chýb a problémov bolo veľa, mnohé novinky sa zavádzali bez toho, aby na to boli zamestnanci zaškolení a pripravení.

Miléniové roky aj vďaka novej legislatíve, vďaka novej profesijnej organizácii, opätovnej delimitácii pod priame riadenie Ministerstva kultúry (MK) SR (na krátke obdobie 1997 – 2002 bola ŠVK delimitovaná pod riadenie Krajského úradu v Prešove), ale najmä chuti knihovníkov popasovať sa s novými technológiami a novými výzvami, boli pre knižnicu oveľa pokojnejšie, mohla sa dôraznejšie zamerať na výkon odborných činností. To však neznamená, že problémy sa stratili.

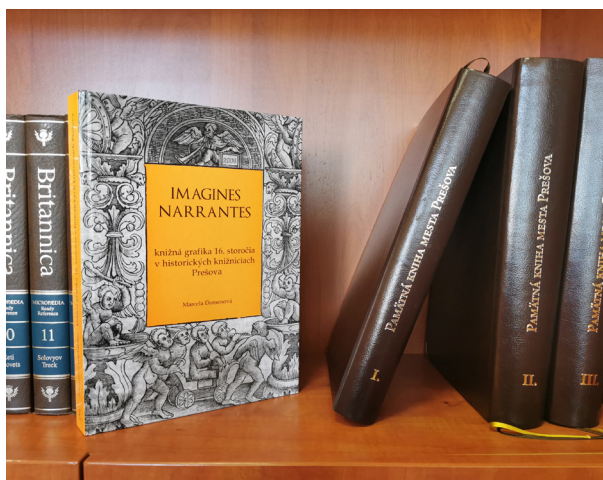
Pohľad do minulosti II.

Celú svoju existenciu sa ŠVK borila s tým, že mala v správe rozlohou nepostačujúce a dispozične a stavebne nevyhovujúce priestory. Budovanie knižničných fondov si vyžadovalo sústavne rozširovať priestory na ich uloženie, čo sa celé roky dialo skôr živelne – nákupom alebo prenájomom objektov, ako to dovoľovali okolnosti, predovšetkým finančné prostriedky pridelené zriaďovateľom. Ale ani priestory pre zamestnancov a verejnosť neboli dobré, ŠVK sa viackrát sťahovala a situáciu komplikovali aj informačné technológie, ktoré sú už 30 rokov nevyhnutnou súčasťou knižničnej práce. Inštalovať ich do starých budov, prípadne kultúrnych pamiatok, bolo veľmi problematické.

Dlho neexistovala koncepcia riešenia priestorovej situácie a podľa strohých informácií zo správ o činnosti ŠVK z konca 70-tych rokov 20. storočia bol pokus spracovať investičný zámer pre výstavbu novej budovy knižnice, nie je však jasné, či sa to podarilo, pretože iné informácie k tomu sa nezachovali. O 10 rokov neskôr

bola pre ŠVK zakúpená nehnuteľnosť vo veľmi dobrej lokalite v centre mesta, ktorá po veľkej rekonštrukcii mala slúžiť viacerým útvarom, predovšetkým oddeleniu knižnično-informačných služieb. A hoci sa začali realizovať prípravné projektové práce, všetko zastavili práve celospoločenské zmeny naštartované rokom 1989. Na základe dôrazného odporúčania zriaďovateľa bol objekt predaný, za získané finančné prostriedky sa na základe výnimky Ministerstva financií SR zakúpili dva nové objekty ako depozity na uloženie knižničného fondu. Ďalšie pokusy ešte v 90-tych rokoch získať a rekonštruovať nejaké dispozičné a lokalizačiou vhodné objekty nehodno ani spomínať.

Najbližšie k vyriešeniu zlej, až havarijnej priestorovej situácie bola ŠVK v rokoch 2003 – 2008. V tomto období sa jej podarili neuveriteľné veci: od návštevy vtedajšieho ministra kultúry SR u primátora mesta Prešov s prosbou o ústretovosť pri hľadaní lokality pre novostavbu knižnice, cez vytipovanie vhodnej lokality, spracovanie tzv. overovacej zastavovacej štúdie, získanie stavebného pozemku do správy ŠVK, zaradenie navrhovanej investície do Rozvojového programu priorít verejných prác, až po realizáciu súfaže návrhov na architektonické riešenie novostavby, spracovanie stavebného zámeru a jeho posúdenie štátnou expertízou na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR v súlade s platným zákonom o verejných prácach. Novostavba ŠVK bola koncipovaná moderne, vybraná lokalita pre navrhovaný objem stavby bola vyhovujúca.

Publikácie Imagines narrantes a Pamätná kniha mesta Prešova

Erb Prešova z 1. zv. Pamätnej knihy

Celá investícia bola rozpočtovaná na takmer 33 mil. € a ani štátna expertíza nemala k rozpočtu výrazné výhrady. Bolo potrebné pokračovať v projektovej príprave a s víťazom súťaže návrhov uzatvoriť zmluvu na spracovanie kompletnej projektovej dokumentácie. Finančná kríza z rokov 2008 – 2009 všetko ukončila. MK SR zastavilo akékoľvek ďalšie aktivity týmto smerom a navrhovaná investícia bola vyradená aj z Rozvojového programu priorít verejných prác. Novostavba ŠVK sa potom nedostala ani medzi priority MK SR pri príprave programových vyhlásení vlády pre rezort kultúry.⁴

Sklamanie z celej situácie bolo veľké, ale havarijné situácie, najmä v depozitoch, donútili vedenie ŠVK hľadať náhradné riešenia ako napr. návrh novej verejnej práce Centrálny knižničný sklad (predložený v roku 2011 za cca 4 mil. €) alebo využitie ponuky na odkúpenie objektu Východoslovenských elektrární (návrh kúpy v objeme cca 6 mil. € predložený v roku 2012, rozpočet na následnú adaptáciu nebol odhadovaný). Keďže ani tieto návrhy neboli akceptované, menšie opravy či väčšie rekonštrukcie administratívnych budov, prenájom skladov, odpredaj havarijných objektov skladov boli už nevyhnutné a realizujú sa doteraz. Či sa niekedy podarí postaviť úplne nový knižničný objekt, závisí hlavne od postoja zriaďovateľa.

Pohľad na súčasnosť I.

Knižnice sú koncipované ako inštitúcie s hlavným poslaním budovať fondy a realizovať výpožičné služby, ktoré sú, zjednodušene povedané, konečným výstupom práce všetkých zamestnancov: od akvizície, cez spracovanie do systému, uloženie a starostlivosť o fond (revízia a vyradovanie), až po výpožičku používateľovi. Tieto odborné činnosti predstavujú systém nadväzujúcich odborných výkonov, bez ktorých by bola knižnica len hrbou niekde uložených dokumentov.

Zdôrazňovať dôležitosť sprístupňovania informačných zdrojov, pod ktoré spadajú rovnako tlačené knihy, ako aj elektronické zdroje (knihy, časopisy a databázy), je asi zbytočné. Zákon o knižniciach definuje poskytované služby knižníc nasledovne: „Knižnično-informačné služby ako súčasť zabezpečenia práva na informácie sú službou vo verejnom záujme.“⁵ V týchto intenciách a v súlade so zriaďovacou listinou⁶ aj prešovská ŠVK buduje svoj univerzálny knižničný fond, špecificky však z oblasti humanitných a spoločenských vied s osobitným zameraním na slavistické, rusínske, ukrajinské a rómske dokumenty. Deklarovaná univerzálnosť fondu sa zasa prejavuje v tom, že verejnosť vo fonde môže nájsť aj dokumenty z medicíny a zdravotníctva, prírodných vied, informatiky, priemyselných odvetví, či environmentalistiky.

Služby súvisiace so sprístupňovaním informačných zdrojov (ale aj všetky ostatné odborné činnosti) sú bez implementácie informačných a komunikačných technológií (IKT) dnes už nemysliteľné. Knižnica sa snaží presúvať ich aj do virtuálneho prostredia, hoci výpožičky fyzických dokumentov sú zatiaľ stále žiadané, u mno-

4 Viac informácií o súťaži a jej priebehu možno nájsť v príspevku *Novostavba Štátnej vedeckej knižnice v Prešove?* uverejnenom v *Bulletine Slovenskej asociácie knižníc*.

5 § 16, ods. 1 zákona č. 126/2015 Z. z. o knižniciach.

6 Plné znenie platnej zriaďovacej listiny dostupné na: <http://www.svkpo.sk/sk/zriadovacia-listina/>.

hých používateľov dokonca preferované pred výpožičkami elektronických dokumentov. Vždy je totiž dôležitý účel využitia dokumentu: beletria zatiaľ stále je a zdá sa, že aj dlho bude požadovaná vo fyzickej podobe, kým dokumenty potrebné na štúdium či výskum mnohým postačujú práve vo forme elektronickej. Práve pre túto druhú skupinu používateľov je snahou knižnice zabezpečovať a sprístupňovať prístup k databázam, elektronickým knihám, a to v priestoroch ŠVK, aj cez vzdialený prístup.

V súčasnosti ponúka prístup k databázam prostredníctvom systému NAVIGA. Ide o prístup k elektronickým knihám a časopisom vďaka národnému projektu, ktorý v 11 vedeckých a akademických knižniciach na Slovensku pomohol vybudovať informačno-vedecké centrá s cieľom sprístupniť licencované elektronické informačné zdroje. ŠVK ďalej ponúka e-knihy z vydavateľstva Cambridge University Press z rôznych vedných odborov ako: manažment, ekonómia, filozofia, politológia, medzinárodné vzťahy, psychológia, lingvistika, literatúra, história, slavistika. Ich ponuku pravidelne dopĺňa od roku 2012. Plný prístup k titulom je možný z počítačov na oddelení knižnično-informačných služieb na Námestí mládeže 1.

Na Slovensku sa v nedávnych rokoch za výrazného finančného príspevku európskych štrukturálnych fondov realizovala masová digitalizácia kultúrneho dedičstva: od písomných dokumentov v knižničných fondoch, cez zbierkové predmety v múzeách a galériách, audiovizuálny fond, pamiatky, až po nehmotnú živú kultúru. Pre knižnice je podstatná digitalizácia písomného kultúrneho dedičstva, pretože jej výsledkom je prístup k dokumentom, ktoré v knižnici nie sú, a hoci medzi knižničnou výpožičnou službou je stále využívaný spôsob ako používatelovi poskytnúť fyzický dokument, digitálne dokumenty proces výpožičky značne urýchlia. Avšak výsledky masovej digitalizácie slovacikálnych kníh a časopisov (vydaných na Slovensku), ktorú v rámci projektu *Digitálna knižnica a digitálny archív* zabezpečovala Slovenská národná knižnica (SNK) v Martine,⁷ stále nie sú prístupné verejnosti prostredníctvom knižníc.

ŠVK v Prešove bola jedným z prijímateľov nenávratného finančného príspevku zo štrukturálnych fondov na základe schváleného Operačného programu Informatizácia spoločnosti. Cieľom projektu, realizovaného v rokoch 2011 – 2015, bolo vybudovanie odborného pracoviska, ktorého úlohou je dokumentovanie živých prejavov rómskej kultúry.

Dokumentácia rómskej kultúry, ktorá začala v roku 2013 pilotnou prevádzkou nového pracoviska, sa uskutočňuje v troch hlavných oblastiach:

1. orálna história a literatúra (spomienkové rozprávania pamätníkov, rozhovory s rómskymi spisovateľmi a osobnosťami z rozličných odvetví života)
2. hudobné dedičstvo Rómov (hudba, spev, tanec, divadlo, filmová tvorba)
3. remeslá a výtvarné umenie (tradičná remeselná výroba typická pre Rómov, aj maliarska, sochárska, rezbárska tvorba)

Napriek novým formám práce, ktoré dokumentácia živých prejavov rómskej kultúry so sebou priniesla, je súčasťou tohto pracoviska aj študovňa romistiky Eleny

7 Bližšie informácie o projekte a jeho výsledkoch dostupné na: <http://dikda.eu/>

Lackovej, pomenovaná po rómskej spisovateľke a dramaturgičke, autorke literatúry pre deti a mládež. Študovňa poskytuje služby ako akákoľvek klasická študovňa, čiže umožňuje prezenčné štúdium tlačенých materiálov, ale zároveň sprístupňuje vytvorený digitálny obsah z oblasti histórie, tradícií, kultúry a života rómskeho etnika.

Rómska kultúra ako jedna z menšinových kultúr na území Slovenska je tiež súčasťou kultúrneho dedičstva Slovenska a nové pracovisko ŠVK ponúka pohľad na rómsku kultúru trochu inak – prostredníctvom portálu www.portalsvk.sk, ktorý sprístupňuje digitálne kultúrne objekty prezentujúcich rôzne prejavy kultúry Rómov. Informácie, ktoré sú na ňom prezentované sú výsledkom práce centra, ale na základe zmluvnej spolupráce portál sprístupňuje výsledky činnosti iných organizácií a združení v elektronickej forme, napr. rôzne publikácie, časopisy, pozvánky, informačné letáky a pod.

Pohľad na súčasnosť II.

Takpovediac „rodinným striebrom“ v ŠVK v Prešove sú historické knižničné fondy. Ide o rukopisy a tlače vydané do roku 1830, ale v našich podmienkach sú za historické považované aj dokumenty vydané do roku 1918, ktorý je historickým medzníkom v politickom, hospodárskom a kultúrnom vývoji Slovenska.

Skúsenosti a vedomosti pre prácu s rukopismi a starými tlačami získala ŠVK už pri spracovávaní historických cirkevných knižníc, ktoré spravovala 34 rokov (v rokoch 1961 – 1995). Pravdou je, že počas tohto obdobia na to nemala vytvorené ideálne personálne zázemie, pretože dokumentácii historických tlačí sa venoval maximálne jeden zamestnanec a akýkoľvek výskum, resp. zapojenie sa do riešenia výskumnej úlohy bolo síce komplikované, ale reálne. Až v roku 2015 knižnica pristúpila k organizačným zmenám vytvorila organizačný útvar – oddelenie historických knižničných fondov (OHKF) so štyrmi kmeňovými zamestnancami, ktorí sa venujú dominantne spracovávaniu a sprístupňovaniu historických knižničných fondov.

V roku 2016, po rokoch serióznych príprav, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR udelilo knižnici osvedčenie spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj, ktorého platnosť je šesť rokov od jeho vydania. Po prvýkrát tak ŠVK získala aj oficiálny doklad o tom, čo robila roky predtým – výskum v oblasti dejín knižnej kultúry. Je potrebné poznamenať, že až v poslednej dekáde boli postupne vytvárané podmienky na to, aby sa výskum mohol realizovať naozaj seriózne a jeho výsledky mohli byť prezentované odbornej verejnosti. Tomu zodpovedajú aktivity, ktoré ŠVK v tejto oblasti uskutočňuje už dlho, a to vydávanie publikácií a organizovanie vedeckých konferencií, resp. prezentácia výskumnej činnosti na konferenciách doma i v zahraničí.

Jeden z mnohých edičných výstupov, ktorý prezentuje výskumnú činnosť, je publikácia doc. Mgr. Marcely Domenovej, PhD., *Imagines narrantes: knižná grafika 16. storočia v historických knižniciach Prešova*, publikáciu, ktorá cez grafickú tvorbu zobrazuje život obyvateľov spred 400 rokov. Kniha, ktorá je výsledkom dvojročnej intenzívnej práce, ukazuje ako grafické umenie zachytilo dobovú realitu, spoločenský život, duchovný svet, morálny kódex spoločnosti, technické výdobytky vtedajšej doby, aj človeka ako individualitu s novým pohľadom na svet, či ako človeka pa-

sívne prijímajúceho osud a smrť. Obrazový materiál v publikácii je skutočne bohatý a je spracovaný do 19 tematických celkov.⁸

Druhým významným projektom dokumentujúcim výskumnú prácu kolegov z OHKF bola *Pamätná kniha mesta Prešov I. – III.*, vydaná v rokoch 2011 – 2012. Išlo o kritické vydanie kroniky rukopisu mestskej kroniky, ktorej pôvodným autorom je Belo Klein-Tesnorskalský, doplnenej štúdiami o vedení kroniky, živote a diele kronikára, o dejinách mesta v popisovanom období do roku 1941. Tento knižný titul bol ocenený mimoriadnou cenou v kategórii Historická, rodová a rodinná kronika v celoslovenskej súťaži Slovenská kronika 2012 v Martine.

Historický knižničný fond (HKF) či historický knižničný dokument (HKD) sa za historický považuje až vtedy, keď v súlade so zákonom o knižniciach spĺňa určité podmienky: od dôkladnej evidencie, cez zabezpečenie jeho ochrany, až po jeho vyhlásenie kompetentnými orgánmi. V súčasnosti sa odhaduje, že ŠVK má vo fonde viac ako 20 000 dokumentov s datovaním do roku 1918. V rámci nich ide o skutočné unikáty: rukopisy a staré tlače, ktoré si zasluhujú zvláštnu pozornosť. Okrem tlačí 16. storočia, ktoré tu už boli spomenuté a na výskume ktorých ŠVK prostredníctvom OHKF participuje v rámci celoslovenskej výskumnej úlohy *Generálny katalóg tlačí 16. storočia zachovaných na území Slovenska*, sa vo fonde knižnice nachádzajú napr. rukopisy a tlače z novšieho obdobia. Po dôkladnom zvážení a konzultáciách so SNK v Martine bolo do návrhu na vyhlásenie za HKF vybraných 14 rukopisov a 217 tlačí 16. – 19. storočia. MK SR následne v roku 2013 rozhodlo o zápise tohto návrhu ako prvej časti fondu knižnice do ústrednej evidencie HKD a HKF pod číslom MK 1159/2013-222/3956, ktorý je zároveň zapísaný v SNK pod poradovým číslom 292. V súčasnosti sa pripravuje návrh na vyhlásenie druhej časti na vyhlásenie fondu za HKF.

V tom istom roku knižnica na základe zmluvy o spolupráci získala do správy historický fond Rehole piaristov na Slovensku, ktorá nemá kapacity na jeho uloženie a odbornú evidenciu a spracovanie. Počet dokumentov tejto ucelenej zbierky sa odhaduje na 7 500 knižničných jednotiek, na ktorých výskum, edičné spracovanie a digitalizáciu má knižnica oprávnenie.

Odborné spracovanie všetkých historických dokumentov v správe knižnice, ako aj historických fondov iných vlastníkov (najmä cirkví) je dlhodobá záležitosť. ŠVK v Prešove má na to personálne kapacity, ale zaslúžila by si ich rozšírenie minimálne o jednu až dve osoby s dostatočnými historickými a jazykovými kompetenciami. Rovnako odborná starostlivosť (konzervovanie a reštaurovanie) o tieto dokumenty je náročná a aj v tomto smere knižnica potrebuje rozšíriť svoje personálne zázemie.

Záver

O fondoch a službách knižnice sa za tie roky popísalo veľa a ešte veľa by sa aj písať dalo, a to aj napriek súčasným nie ideálnym podmienkam, v ktorých knižnica funguje. Ako ukazuje tento príspevok, ŠVK v Prešove je naozaj vzhľadom na rôznorodosť knižničných fondov (tlačených aj elektronických) zdrojom informácií z histórie a o histórii, aj zdrojom informácií zo súčasnosti a o súčasnosti. Cieľom však nie je len

8 Z úvodu publikácie *Imagines narrantes...*, v preklade rozprávajúce obrázky.

informovať, ale pozvať na návštevu minulosti aj súčasnosti. V najbližších týždňoch sa pripravuje spustenie modernej webovej stránky s novými funkcionalitami, knižnica sa prezentuje aj na sociálnej sieti Facebook.

Bibliografické odkazy

DOMENOVÁ, Marcela. *Imagines narrantes: knižná grafika 16. storočia v historických knižniciach Prešova*. Prešov : Štátna vedecká knižnica v Prešove, 2009. 356 s. ISBN 978-80-85734-83-6.

Pohľad do histórie [on-line]. [cit. 19.05.2020]. Dostupné na: <http://www.svkpo.sk/sk/historicke-kalendarium/>.

Zákon č. 126/2015 Z. z. o knižniciach a o zmene a doplnení zákona č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 38/2014 Z. z. [on-line]. [cit. 20.05.2020]. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zz/2015-126/vsetky-znenia>.

ZÁVADSKÁ, Valéria. Novostavba Štátnej vedeckej knižnice v Prešove? In *Bulletin SAK*, roč. 15, 2007, č. 3, s. 14. ISSN 1335-7905.

ZÁVADSKÁ, Valéria. Štátna vedecká knižnica v Prešove 55-ročná. In *Bulletin SAK*, roč. 15 2007, č. 4, s. 24-27. ISSN 1335-7905.